

Fjärde roten, tomt 33

Kvarteret Bokhållaren

Sjunde roten 1637–57v

Nordöstra hörnet av Kyrkogatan 34 och

Tredje roten 1657h–70

Korsgatan 12

Norra delen av 4.33

Bengt Mårtensson

1637–42, 1646–54: 2, 1643–45: 1 mtl, änkan 1655: 1 mtl, 1656–57v (V?), Enl. yrkesreg. hökare.

Enligt det tyskskrivna protokollet från 16.8.1636 uppsköts målet mellan *Jacob Linse d.ä.* och Bengt Mårtensson om ett bråk på torget tills käranden inkallat de vittnen, han ville stödja sig på. Den 18 aug. överlämnade Jacob Linse en skriftlig attest av *Mikael Bryggare*. Kärandens son *Hans Linse* dömdes enligt 14 kap köpmannabalken att böta 3 mark, eftersom han överbevisades om att ha blandat sig i svarandens köp. Båda parterna fick böta 3 mark på grund av slagsmålet.

Bengt Mårtensson vände sig den 28.2.1638 mot *Ewalt Skonwaldts* änka och klandrade med hjälp av sin börsrätt ett gårdsköp, som av Hans remsnidare sålts till svarandens sal man. Hans klander ogillades, eftersom det inte inlämnats i laga tid enligt andra kap. i Jordabalken, stadslagen efter 1626 eller 1627, då gården först kom i oskyldes dominium.

Den 20.7.1641 anklagades Bengt Mårtensson för gett Thomas många ohövliga skällsord på gatan utanför Hans Jürgensson. Särskilt skulle han ha beskyllt Thomas för att inför rätten som en skälm ha ljugit av Bengt Mårtensson hans välfärd.

Vid kämnärsrätten den 18.1.1653 bestämdes, att *Mikael snickare* och *Anders glasmästare* skulle förlika Bengt Mårtensson och *Carl Woltersson* (3.57 och 3.58) *angående hushyra och husens förbättrande*.

I juni och den 22.8.1655 krävde *Mårten Bengtsson* från Stockholm Bengt Mårtenssons änka *Karin Bengtsdotter* på sitt och samsyskonens möderne. Ingen avvitrning hade skett före Bengt Mårtenssons omgifte, inte ens inventering hade företagits. Rätten bestämde, att två lika stora arvslotter skulle tilldelas styvmodern och barnen trots att styvmodern hävdade, att det inte fanns mycket i förråd i huset, när hon gifte sig med Bengt Mårtensson. Husen var vid tiden för bröllopet nederuttna och hade sedan återuppbyggts. Pengarna hade hon själv medfört i boet. Mödernet hade gått åt, när de fostrat och fött barnen. Denna Karin Bengtsdotter var troligen omgift *Anders Pedersson barberare* och hade sonen *Salomon Bengtsson* (om denne se 4.23).

Förhållandet mellan den av Bengt Mårtensson bebodda (troligen förhyrda) gården och Påfwel Rokes och Anders Markussons gårdar är okänd.

Anthoni Ebler skomaker

1644, 1648 (hos Bengt Mårtensson): 2 mtl, 1645–47: 1 mtl

Sven Skräder 1643: 3 mtl

Påwel skräder (hos Bengt Mårtensson) 1648: 2 mtl

Påfwel Rokes d.ä.

1637, 1639–41 3 mtl, 1638: 2 mtl: 3

”Lijn- och hampköpman” enl yrkesreg 1639

Begr. 20.6.1644

Påwell Tenngiuter 1649: 2 mtl

Michel Tenngjuter 1658: 2

Baltzer Gotskalk 1644: 2 mtl

Anders Bötker 1643

Anders Marcusson Bakare

1643: 4 mtl, 1644–45, 1647, 1650, 1654: 4 mtl, 1648–49, 1652, 1655: 5 mtl, 1656: 10.16 1657: 5.16 **III**1657h:5.16, 1658: 15 1659–63:5

Den 1658 avlidne *bagaren Herman Sax* (se 4.31) hade 1642 gift sig med *Anna Thiessen*, död också hon 1658 men efter maken. Som arvingar efter dessa betecknas *bagaren Anders Marcussons* styvbarn bl.a. *Peter Thiessen*, vars förmyndare var Matthias Jordan, som sig första gången 5.4.1646 gift sig med *Elisabeth Thiessen* (död 1661, begr. 12 sept.). Peter Thiessen fick den 18.9.1671 magistratens tillstånd att utfå sitt arv av Matthias bakare, som hade vägrat att utlämna arvet utan sådant tillstånd.

Vid överrätten den 5.12.1667 förklarade Matthias Jordan sig ”aldeles icke vara nöjd eller att hava att skaffa med” Anders Marcussons måg *Daniel Jonsson* som gäldenär. Det gällde de skulder, som Matthis Jordan hade att fordra av Anders Marcussons sterbhus på sina pupiller *Herman Sax* arvingars och *Anders Marcussons* styvbarns vägnar.

Eftersom *Joakim Marcus* förklarat sig icke mäktig att inlösa faderns gård, när den hembjöds honom den 10.5.1669, fick Matthias Jordan magistratens tillstånd att inlösa gården av Anders Marcus kreditorer.

I en skrivelse till magistraten klagade Anders Marcussons änka *Anna Möller* 1667 över att hon alls ingenting hade haft att äta efter sin mans död. Hennes brorsdotter och dennas man Petter Lübke (se 4.33s) hade inte velat hjälpa henne trots att Annas man i förväg bett dem därom. 1668 berättas, att Petter Lübke och Elsebe Möller hade förbarmat sig över henne (EIIa:2, 11.11.1667)

Matthis Jordan Bakare

1671–80.

Matthis Jordan bakare, född i slutet av 1614, omtalas i 27de roten 1647–55 och bodde då vid Torggatan. Vid kämnärsrätten den 21.1.1653 befann sig Matthis Bakare i kontrovers med *Kilian Treutiger Apotekare*: skepparen Jöns Larsson skulle ha förmedlat pengar.

Matthis Jordan bakares *gesäll Sven Andersson* anklagades den 14.4.1673 för att ha brukat sin svärfader *Anders Håkanssons* nyckel för att öppna Matthis Jordans bakport till och igenom den bära ut stulen spannmål. Sven Andersson tillstod sig att ha tagit 4 skäppor rågmjöl, 3 skäppor råg och 2 skäppor kli. Han bad om nåd, icke rätt.

Den 4.12.1671 begärde och erhöll bakaren Mats Jordan skriftligen fastebrev på ”de hela och brutna trenne tomter med därpå stående hus”, som han inlöst av Anders Marcussons kreditorer.

Matthis Jordan tillkännagav den 3.6.1675, att han inte allenast var sinnad utan också färdig att bebygga framdelen av den halva tomt, som var belägen näst intill och *emellan* hans granne *Peter Lübke slaktares* tomter och gårdar. Denna halva tomt hade ”i förrige tider” avdelats från Peter Lübkes först genom dennes ingångna kontrakt med sal Anders Markusson Bakare och sedan efter Anders Bakares död genom rättens givna dom och fastebrev, daterat den 4.12.1671 till Matthis Jordans evärdeliga egendom. Peter Lübke hade stillatigande för flera år sedan sett tomten rivas, dess bakdel bebyggas av sal Anders Marcusson och avskiftas med plankverk. Men först nu efter så många års förlopp hade Petter Lübke låtit klandra Matthis Jordans innehav av tomten. På den halva tomten stod ännu fram till gatan ett gammalt hus oavskiftat och orivet, vilket Matthis Jordan ville riva, så mycket som stod på hans tomtstycke och ersätta med en ny byggning. Detta ville Peter Lübke förvägra honom.

Den 5.10.1662 gifte Matthias Jordan om sig med *Martha Claesdotter Brandt*. I detta äktenskap tycks Matthis varit något av en toffelhjälte ty i kämnärsrätten 1670 behandlades följande tvist: På bagarämbetsbrödernas sammankomst skall *Märta Brandt* offentligen ha skällt ut *bagaren Joakim Marcus den äldre* och kallat honom "kalswantz", "röd huvud", "skälm", "falska hund" och "löst pack". Joakim Marcus erkände, att han svarat henne, att hon under sin livstid hade sett många svansar och att han höll henne för en lättfärdig hora till dess hans skälmstycke bevisades av henne. Ovänskapen hade börjat med att Joakim hade sagt till hennes man: ”Är I op och låter Eder hustru sitta?”

Underrätten bestämde den 11.9.1667, att mäster Matthias Jordan bakare skulle vara närvarande vid utslaget angående *Nils Danielssons* tvist med *Maria sal. Claes Brandts änka*.

Matthis Jordan avled 1681 över 66 år gammal som ålderman (begr. 27 febr.). Den 20.3.1682 värderades Matthis Bakares och hans arvingars gård och ödetomt, lydande på 750 rdr smt för gården på Korsgatan och 400 d smt för tomten på Torggatan.

Arvskiftet mellan Martha Claesdotter Brandt och hennes styvbarn bl.a. *Elisabeth och Margareta Jordan* behandlades i rätten den 7 och 10.3.1682. Den 14.2.1684 sade styvdottern Margareta att hon aldrig fått veta, hur det ekonomiska läget var. Striden med Elisabeth Jordan fortsatte ännu 1700 (AIIb:4)

Matthias Jordans änka Martha Claesdotter Brandt står som ägare i tomtöreslängden ännu 1717 (1696 och 1.12.1710) Den 11.2.1692 ingav hon en supplik till magistraten, som skulle delges *kaptan Anckarcreutz*. 1717: ”Matthis Jordans änka Martha Jordan, gammal och oförmögen, brukar sorgdräkt”.

Gården återgick sedan till den Marcussonska släkten närmare bestämt till en *Marcus Marcusson*, som antages vara son till *Mäster Joakim Marcus* och *Regina Jordan* (gifta 13.11.1688).

(Nedan också kallad 4.32 n)

Carl Woltersson 1652: 1 mtl

Hans Bengtsson

1657–58

Engelbrekt Pedersson

1659–65, 1668 Se 3.19 1655–58.

Handelsmannen Oluf Fråssberg

23.8.1718 Handelsmannen Oluf Fråssberg visade ett köpekontrakt, underskrivet av hustru Märta Jordans arvingar den 18.8.1718. Där erkänner sig *Regina, Maria, Sara och Catharina Jordan* ha sålt till honom deras ärfiligen tillfallna hus och gård med tomter och tillhörige platser belägna på Korsgatan mellan kommissarie Hans Coopmans å södra sidan och handelsmannen Carl Söderbergs hus och gård på hörnet "bestående av en hel och en halv tomt fram till gatan, som hålla i längden 78 fötter, item ock en bakplats om en tredjedels tomt innan till kvarteret med längden 26 fötter och bredden 26 fötter enligt gamla fastebrevets innehåll, daterat den 4.12.1671". Köpesumman var 1 600 d smt och i villkoren ingick, att Maria Jordan i sin livstid skulle ha en fri kammare med nöjaktigt tillhöriga husrum (uppbud 23.8.1718).

Oluf Frossberg (se Berg I:2, 49) efterlämnade enligt bouppteckning 5.6.1740 en förmögenhet av 2236:22 d smt, därav hus och gård på hörnet av Drottninggatan, en ödetomt, såld på auktion och frälsehemmanet Wåthult och Västergården i Lerum med lösen. – Gift 7.4.1717 med *Christina Lovisa Donner* (bou efter henne 16.6.1757), omgift med *Carl Nitraeus*. Barn: *Carl, Alexander, Christian, Hans och Johan* (se 4.110).

Överstruket uppbud 12.10.1741: 1 gången låter tunnbindaren? uppbjuda 1/12 ödetomt, belägen mellan handelsmannen herr Petter Söderbergs tomt och den s.k. Winkelen, som varit avlidne handelsmannen Oluf Frossberg tillhörig och bemålte tenngjutare (?) inropat på offentlig auktion 24.9.1741.

Gården delar sedan historia med 4.33s.

Södra delen av 4.33

Anders Svensson spelman

1637–43

omtalas icke som boende i *sjunde utan i åttonde roten*.

Den 25.4.1649 betalades huseköpspenning för Anders Spelmans gård, som hristoffer slaktare köpt för 120 rdr.

Kombinationen av dessa fakta antyder, att Anders spelmans gård låg *öster* om Christoffers intill de tomter i sjunde roten, som fr.o.m. 1671 tillhörde tredje roten. Det bör vara denna tomt, som senare omtalas som "aktertomt". Det sades i rätten den 29.3.1643 att Anders Svensson spelman hade sålt sin gård till Lars Håbo för 40 rdr. Den var inte fullt betald. Möjligen fullföljdes aldrig försäljningen.

Om Anders Spelmans vidare öden se 7.19 och 7.80. Han var död före 19.3.1668.

Enligt drätselkammarens räkenskaper 1668 kvitterade Sven Andersson (Deilman?) 19.3.1668 sin sal faders Anders spelmans intjänade lön som spelman och beviljade begravningshjälp.

Christoffer (Undtwer eller Ungewitter) Schlachter d.ä.

1637–38: 2 mtl, 1639–41, 1654–55: 3 mtl, 1642, 1644–53: 4 mtl, 1643: 5 mtl

Gården ägdes redan 1637 av slaktaren Christoffer Ungewitter d.ä., död 1654, begr. 7/3, vilken 7.11.1641 gift sig med Elsebe Jürgensdotter Möller, död 7.4.1684.

Christoffer Ungewitter "slaktare här i staden" fick den 13.1.1640 böta för att han sålt fårkött dyrare än ordinarian föreskrev. Det bestämdes den 18.8.1641 i överrätten, att det hus, som Christo-

pher slaktare bodde i, skulle för skuld till *Anthoni Skorer* värderas av *Johan Marcusson*, *Johan Hermansson* och *Olefir Pettersson*.

I kämnärsrätten klagade Christopher slaktare den 19.2.1645 över att *Jacob Lindsey* hade kallat honom rackare för att han avlägsnat sig från vakten, som hölls på torget. ”Hwarpå Jöran Romp haffwer mig sedan tilltalat, säiande: Jag will icke dricka aff kanna med tigh för tu tigh för en Rackare befriar. Jacob Lindzen säger sig vara förtörnat över det andre flere med Christopher slaktare icke kommo till wachten, ther öfwer han sig ock mehr beswärar”.

Den 25.4.1653 betalades 9 d smt i huseköpspenning för en gård, som Christopher Ungewitter köpt för 300 rdr av *Lars Andersson Muus*. Det är svårt att säga, var denna gård låg, eftersom Lars Andersson Muus behöll tomterna 3.67–68. Kanske köpte Christopher 3.66 av Lars Muus – där inflyttade ungefär vid denna tid Lars Muus måg *strandridaren Bengt Henriksson*, kanske sedan köpet återgått på grund av Christopher slaktares död. Det var ju den gården, som senare köptes av *Christopher Ungewitter d.y.*

Christoffer Ungewitter d.ä. var död före juli 1654, då hans änka Elsebe Möller i kämnärsrätten vände sig mot *Adolph Tack*. Ombud för henne var den 6.12.1654 *Mårten Mikaelsson*. Hennes avlidne mans tjänare *Sven Jonsson* hade köpt oxar av Per Jonsson från Halland. Hon hävdade, att hennes sal man hade köpt oxar för reda penningar och icke borgat.

Elsebe Möller gifte 12.6.1655 om sig med slaktaremästare Petter Lübke d.ä., född 7.10.1629, död 18.12.1675. Änkan ägde gården 1681 och troligen fram till sin död i april 1684. Om hennes förhållande till sin faster Anna Möller: se 4.33.

Det klagades den 4.7.1666 i kämnärsrätten över att Petter Lübke slaktare under två nätter hade lagt beslag på tre kor för *Björn åkare*, tre kor och tre hästar för *Anders i Wikiärr* och tre kor för *Lars Biörnsson*, därför att de hade kommit in på hans marker. Det räckte inte med att Petter Lübke stängt in kreatur för dessa tre: även *ängevaktaren Torkil i Lund* hade berövats två kor och en kviga, *Bengt Giök* en häst, *Joan i Fläskebo* 2 hästar, *Ambjörn åkare* en häst och *Anders Jacobsson* en häst. Han vägrade att släppa dem. De ansåg brister hans hägnad och led vara orsaken till tvisten och ville ersätta honom för de skador, som deras boskap kunde ha förorsakat honom. Rätten bestämde, att *Lars i Gamlestaden* och *Johan Didriksson* skulle värdera de klagandes skador. Petter bötade tre mark för var natt, som han hållit kreaturen.

Samma år i november krävde Petter Lübke hos *Johan von Minden* inestående barnpenningar: Dessa hade arrestbelagts av *Israel Norfelt*, eftersom Petter Lübke var skyldig honom pengar.

Enligt justitiekollegiets protokoll 23.1.1669 berättade Petter Lübke att hans pupiller ”unge” Hans Möllers små barn – två söner och en dotter – var hos modern.

Våren 1671 tvistade slaktaren Peter Lübke och hans styvmåg *Herman Spönsetzer* om Hermans avlidna hustru *Christina Ungewitters* fäderne 100 rdr. Under tvisten visade det sig, att framlidne *Hans Möller d.ä.* testamente och hans gåvobrev var försvunnet. Petter Lübke visste inte var testamentet fanns utan hänvisade till sin svåger *Daniel Jonsson i Vänersborg*, som hade använt det vid arvsfiktet efter *Anders Marcusson Bakare* 1667 och förmodades ha medfört dokumenten, när han reste hem. Göteborgs magistrat begärde hjälp i ärendet av borgmästare och råd i Vänersborg: i brev daterat den 10.4.1671 berättar den om den rättighet, som Herman Spönsetzer hade till följd av hans hustru *Christina Ungewitters* ”styvfaders” (borde vara morbrors) framlidne Hans Möllers testamentsbrev. Kanske hade magistratens brevskrivare missförstått släktförhållandet.

I en skrivelse till magistraten redogjorde Petter Lübke 1672 för det lilla torpet, som var beläget under Risås skans: ”Min förre antecessor hafwer det köpt af en man Ture Uddesson benämnt för 26 eller 27 år sedan”.

Justitiekollegiets protokoll av den 16.4.1673 talar om att Petter Lübke slaktare en tid hade ägt en trädgård i Kålltorp, som han hade transporterat till *ingeniör David Lyding* utan föregående kommunikation med magistraten. Detta ville inte pres. Leioncrantz acceptera, eftersom saken berörde hans hus. Enligt Lübke hade han inträtt i *Hans Jöranssons* kontrakt med staden, som aldrig hade begärt kontrakt med honom. De hus, som rådmannen sal. Hans Jöransson där hade uppbyggt var förfallna. – Den 24.4.1673 upprättades ett 4-årskontrakt mellan Petter Lübke och staden om Kålltorps gård. Det säges 7.11.1674 att ”Petter slaktares son inkom”. Då diskuterade Petter Lübke d.y och Lydings ombud *Henrik Amundsson* om arrendet för Kålltorp. Senare tvistade sal Petter Lybeckers efterblifna änka och generalkvartermästare David Lyding om Kålltorps gård. Det talas om 35 rdr årligen i arrende. Mycket långa inlagor ligger bland årshandlingarna (EIIa:5) i ärendet. Man får den 12.8.1678 änkans patronymikon: ”Emedan såsom avledne Peder Lübkes hustru Elsebe Jürgensdotter Möller genom trenne Ehrlige mäns Anders Bryngelssons i Kålltorp, Gunnar Anderssons och Nils Bryngelssons i Torpa vittnesbörd, bevisligt gjort det Kålltorps gård, som hennes man för detta mot en wiss afgift och skatt till staden brukat hafwer etc.”

Den 8.9.1678 utfärdades efter intyg av *Olof Larsson Böker* och *Lorentz Brandt* bördsbrev för lärande av ett ”ährligt och loveligit handverk” för *Jürgen Petersson Lübke*, född i Göteborg som son till fordom borgaren och åldermannen för det lovlige slaktareämbetet Peter Lübke och hans efterleverska Elsebe Jürgensdotter Möller.

Den 4.7.1687 bekräftade sal Christoffer Ungewitters arvingar (*Christoffer Ungewitter d.y.* för sig och *Hans Ungewitter, löjtnant Joakim Meyer*, som 13.4.1684 g. sig med *jungfru Margareta Lübke, Mikael Rocke* och *Georg Lübke*) att de av sin broder och svåger Petter Lübke hade fått betalt för sina arvspretentioner efter sina sal föräldrar Petter Lübke och modern sal Elsebe Lübke uti dess gårdar på Kyrkogatan bestående av bägge kullarnas fäderne och moderne. En kopia vidimerades den 2.9.1693 av *Gerhard Braun Johan* (EIIa:10, 26.3.1694).

Den 17.4.1694 omtalas, att en testamentarisk gåva från sal Peter Lübkes moder h. Elseby Lübke till *Daniel Brockmans* omyndiga dotter hade överlämnats till *hattmakaren Anders Grönberg*.

Petter Lübke d.y.

född 1658, död 1690, begr. Chr 11.5.1690 32 år gammal, bör ha övertagit gården 1684 efter moderns död. Själaringingning (”klockorna”) för Peder slaktare i svenska kyrkan betalades den 9.5.1690. Hans änka Catharina Toresdotter fick stolrum i domkyrkan 15.3.1692.

I kämnärsrätten den 6.11.1678 berättas, ”att Per Torstensson [Hwal. torgfogde och rotemästare, se 10.9] kom gångandes och gick till Peter Lübke, som satt i sin moders bislag och hälsade på honom och frågade Peter, hwar han hade fått hunden. Hwar till Petter svarade ’så plägar man tiufwar fråga’, der till Hwal swarade: ’föga bätter’, och som Peter sade sig köpt hunden och gifwit för honom ½ daler och ett par strumpor, utlät sig Hwal det han hade hunden stulit, der med kom Christopher (Ungewitter d.y. brännvinsbrännare, se 3.66) ut och frågade, hwad det war, och sade det han undrar, hwad han löper efter ’min broder har den rätt fått och gifwit det och det för honom’. Då sade Hwal: ’i hafwe stulit hunden’.

Swaranden förpliktade sig här emot det han intet skäller dem för tiufwar, utan sade det hunden är från honom stulin.”

Orsaken till hela trätan sades vara mönsterskrivaren, som hade ägt hunden.

I oktober 1682 vände sig slaktaren Petter Lübke d.y. mot kollegerna *slaktaren Casper Gurski, Pehr Olufsson, Lars Eriksson* och *hustru Margareta Björns* för obligationer på vardera 5 rdr.

Organisten Melchior Spönsätzer hade i mars 1694 vänt sig mot sin morbroder och förmyndare Christopher Ungewitter d.y.:s änka *Appolonia Herwegh* i ärende rörande sin sal morbroder *Henrik Ungewitter*. Georg Lübke erkände den 17.3.1694 sig ha fått sin sjundedel av de 150 rdr 24 öre, som tillföll hans sal broder *Henrik Lübke* av sin svägerska sal Petter Lübkes (d.y.) efterleverska. Var Henrik Lübke och Henrik Ungewitter identiska?

1696 talar tomtöreslängden om ”Petter Lübkes hus” 1½ tomt och 1710 om Petter Lübkes (Lybeckers) änka: inneboende var *Jonas Haborsson*.

Redan i juni 1709 tog *Justina Buchou* upp frågan om inte Lübkes änkas hus borde säljas till kreditorerna. Änkan hade skuld till henne sedan 1702 (EIIa:26). *Olof Knape* anmälde sig som fordringsägare den 15.10.1714 (samma källa).

Den 20.9.1714 lät sal *pastor Johan Otto Burchardi arvingar* första gången uppbjuda framlidne Petter Lübkes änkas hus och gård till Drottninggatan belägen (d.v.s. belägen i fjärde roten el. Drottninggatsroten) såsom deras förskrivna hypotek för 300 d smt låntagat kapital, som inprotokollerats den 11.3.1709. Samma gård uppbjöds av *matronan Gertrud Tham*.

Enligt en årshandling daterad 23.4.1715 (EIIa:27) hade Petter Lübkes efterleverskas samtliga kreditorer begärt värdering av hennes hus och gård. Till detta hade utsetts *handelsmännen Sven Hasselgren, Berendt Örtegren* och *Erich Rubbo* samt *snickaremäster Conrad Esbjörnsson* och *murmästare Olof Larsson*. Oberäknat en gammal brännvinspanna och en liten destilleringspanna stannade värderingen på 2 000 d smt.

Den 15 augusti samma år berättade den ”bedrövade änkan” Catharina Lybecker, att hennes kreditorer hade låtit värdera hennes hus och gård på Kyrkogatan ”och på hörnet”, som bestod av tvenne tomter och platser, ”som efter sine särskilte köpebrev vore inköpte”. Hennes kreditorer kunde få sin fulla betalning av den ena tomten fram till gatan och på hörnet. Hon begärde magistratens skydd, så att inte kreditorerna tilläts att göra henne fattiga och värnlösa änka husvill utan att hon fick behålla den lilla aktergården odreven (därifrån) å sin livstid. ”Ty när gud behagade hädankalla henne föll det av sig själv, att den som ägde framtomten var närmast att tillösa sig akterplatsen.”

Göteborgs registratur för den 15.12.1715 berättar, att Catharina Lybke hade sålt ett dess hus beläget på hörnet till Kyrko- och Korsgatan mellan hustru Märta Jordans (4.33) hus i norr och mäster Berendt sadelmakares hus i öster till

handelsman Carl Söderberg

som redan den 29.6.1715 lät första resan lagbjuda hustru Catharina Lübkes hus och gård, som han köpt för 1 800 d smt.

Hos Carl Söderberg (som betalade för tobak och snus) och hans hustru Maria bodde enligt upphandlingslängden 1717 Petter slaktares fattiga änka. Carl Söderbergs hustru hette eg. Anna Maria Barntman och var dotter till *handlanden Knut Andersson Barntman* och *Gro Erikdotter*. Gro Erikdotter var klockaredotter men hade i egenskap av f.d. fiskhandlarehustru aldrig betraktats som värdig att umgås med stadens upper ten bland handelsmännen. Avvittring efter Anna Maria Barntman företogs 15.9.1718.

Handelsmannen Carl Söderberg, som fick burskap 15.2.1702 drabbades 15.11.1726 av slaganfall, som förflamade hela vänstra sidan. Som bodbetjänt tjänstgjorde i början av 1730- talet *Christian Bratt*. Hyresgäst var *borgmästarinnan Tellander*, (med tillägget i skattelängden ”såsom behållen adelsfru”). Borgmästarinnan bevisade enligt avkortningslängden för 1734 (Rgk 1139, G 10) med *befallningsmannen Anders Ferlings* bifogade räkning daterad Åby 30.7.1734 samt därpå skriven kvittens av *B. Enander*, daterad Göteborg 28.9.1734, att hon hade betalt sina kronoutskylder för sig själv och tjänstefolket på Långenas.

Carl Söderberg efterlämnade enligt bouppteckning 10.11.1731 hus och gård på hörnet till Kyrkogatan, värderat till 2 526 d smt., två ödetomter till Vallgatan, värda 325 d smt. I hans ”arvingars gård” bodde 1732 *unge köpmannen Carl Söderberg*. Sonen

Petter Söderberg

fick burskap som handelsman 11.12.1733. 1741 hade han *bodbetjänten Jacob Hellman* och *boddrängen Anders Winberg*. Borgmästarinnan Tellander ”eller von Seth” bodde kvar i huset och skattade ”som mindre förmögen adel”. 1745 hade Petter Söderberg övertagit granntomten. 1753 hade Petter Söderberg två bodgossar *Sven Christian Lewenhagen* och *Bryngel Sandahl*: den senare är kvar som bodbetjänt 1760. Då hette bodgossen *Jonas Sahlgren*.

Den 5.11.1755 förklarade Petter Söderberg Carlsson, att han hindrades i sitt pålagda kyrkoföreståndareskap genom att han den 12 samma månad måste bevaka bouppteckningen efter sina sal. svärföräldrar i Lidköping (EIIb:83).

Enligt bouppteckningen den 17.5.1762 efter honom efterlämnade han 7 260 d smt, därav hus och tomt i hörnet av Kyrko- och Korsgatorna, värderat 14 550 d smt samt ett varulager bestående av tyger. Hans änka Elsa Maria gjorde 1767 cession i anseende till växelkursernas fall. Hon hade ärvt frälsehemmanen Tyskegården i Västerplana och 1/2 mtl Lillegården i Fullösa.

Man skall skilja denne handelsman Petter Söderberg Carlsson från en äldre borgare i Göteborg *Petter Söderberg*, som fick burskap den 6.12.1714. Om honom kan man läsa i en årshandling daterad den 13.11.1721 (EIIa:33, 14 nov.) under tecknad *Christina Regina Fager*, som kallar sig fattig flykting. Hon hade rått med barn av denne Petter Söderberg och i tre och ett halvt år tvingats leva ”som en hedning”. Hon begärde att Petter Söderberg ”i morgon” skulle komma till Pryssekrogen – själv tordes hon inte komma till staden.

Ägare till gården blev rådman Sven Wenngren (se 6.30 och 7.28, Högvakten). Rådman Sven Wenngren, som var sekr. i Ostind. Komp, avled 28.1.1798. Gift Ulrika Eleonora Wimmell. Den 29.10.1769 utbjöds i en tidningsannons i Göteborgske Spionen ”Söderbergska huset i hörnet av Kyrko- och Korsgatorna belägit bliver till salu, när någon hågad köpare med ägaren herr rådman (Sven) Wenngren om köpesumman kan överenskomma.”

Grosshandlare Lorentz Petersén,

född 1728, som fått burskap den 5.7.1765, lät första gången den 12.7.1773 uppbjuda sitt här i stadens andra kvarter i hörnet av Kyrko- och Korsgatorna belägna hus och gård. Det sades ligga mellan handelsman herr Sven Fredrik Svenssons hus å norra och nu mera avlidna boktryckaren Erik Stakbergs gård å östra sidan. Fastigheten med inmurad bryggpanna och en timrad mangel med stenbotten samt tapeter och allt väggfast hade Lorens Petersén köpt av *rådmannen Sven Wenngren* och hans hustru Ulrica Eleonora Wenngren den 30.1.1770 för 15.2 450 d smt. 30-penning betalades med 508 d 10 $\frac{2}{3}$ öre smt.

Lorentz Petersen, som drev *firman Lorens Grill, Petersen och Co* fick burskap 6.7.1765 och avled 22.1.1800. Vid sitt inträde i HS 1765 berömdes han för ”god frejd, bekanta berömliga insikter och erfarenhet i handelsväsendet”. Han efterlämnade 52 355, 35.5 rdr, därav hus och tomt nr 4.33 i hörnet av Kors- och Kyrkogatorna. Följande rum uppräknas i bouppteckningen: lilla förmaket, matsalen, stora förmaket, rummet däremot, sängkammare, jungfrukammare och drängkammaren, 4 000 rdr, plantage med åbyggnad Lorensberg utanför Kungsporten i tolfte roten. 5 000 rdr etc. Gift 21.6.1767 med Johanna Sofia Damm, född 24.5.1745, död 8.7.1826, dotter till *rådman Andreas Damm*, född 1704, död 1764 och *Viktoria Maria Kalldiner*, född 1701, död 1.5.1769.

Sonen Johan Andreas Petersén (döpt 12.10.1771, HS 19.8.1802, död 4.12.1808, efterlämnande (bou 21.9.1810) änkan Maria Antoinette Crux, (frånskild från miniatyrmålaren kapten J. A. Gillberg) och hälften i ödetomten 3.30, hörnet av Kors- och Kyrkogatorna. (Berg II:9–10, 32)

2/4 av 4.33 uppbjöds 12.1.1778 av koff. kapten Peter Homan.

Vinhandlare och källaremästare Hans Christian Kock,

död 23.12.1832, uppbjöd gården 22.4.1811. Han ägde enligt bouppteckningen 14.3.1833 ett tvåvånings grundmurat stenhus nr 4.33 i hörnet av Kors- och Kyrkogatorna, värt 1 500 rdr banco. Gift med Laura Carolina Lindberg, född 1779, död 18.1.1834, dotter av *faktorn Lars Olof Lindberg*, död 13.9.1785 och *Maria Barbara Westman*, död 1788.

Senare uppbud av 4.33

grosshandlare Carl Rudolph m fl	19.2.1844
handl Eduard Wilhelm Koch	27.8.1860, 9.5. och 28.11.1864